

Marina Burić Ramadanović\*

## UČINKOVITOST ISTRAGE I KAZNENOG PROGONA U KAZNENIM POSTUPCIMA ZBOG NASILJA U OBITELJI TE SEKSUALNOG ZLOSTAVLJANJA DJECE S ASPEKTA ČL. 3. I 8. KONVENCIJE

*Ovaj se rad bavi temom provođenja učinkovite istrage i kaznenog progona u kaznenim predmetima zbog seksualnog nasilja nad djecom i obiteljskog nasilja nad ženama i djecom s aspekta čl. 3. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Konvencija), koji zabranjuje mučenje, nečovječno ili ponižavajuće postupanje, te čl. 8. Konvencije koji jamči pravo na privatni i obiteljski život. Prikazane su i analizirane i neke od izabranih odluka koje se odnose na Hrvatsku, u kojima je Europski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLJP, Sud) raspravljao o učinkovitosti kaznene istrage i progona u predmetima obiteljskog nasilja i seksualnog zlostavljanja djece, kao i njihov utjecaj na domaću ustavnosudsku praksu i zakonodavstvo. Autorica također daje analizu postojećih zakonodavnih rješenja i sredstava pravne zaštite u našem nacionalnom zakonodavstvu te prikaz i analizu recentne odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) u predmetu U-III/19-5910/2021 od 12. travnja 2022., u kojem je Ustavni sud zaključio da je trajanje sudskog postupka u kojem su mlj. podnositelji imali položaj žrtve seksualnog nasilja, od šest i pol godina od dana podnošenja kaznene prijave, nespojiv s postupovnom obvezom države iz čl. 8. Konvencije i čl. 35. Ustava Republike Hrvatske. U radu se nastoji prikazati da, unatoč tome što Republika Hrvatska načelno ima odgovarajući pravni i regulatorni okvir za zaštitu djece kao žrtava seksualnog nasilja te žena i djece kao žrtava obiteljskog nasilja, činjenica je da i dalje postoje brojni problemi u provedbi tih instrumenata u praksi, koje je potrebno sustavno rješavati.*

*Ključne riječi: Europski sud za ljudska prava, učinkovitost istrage i kaznenog progona, seksualno zlostavljanje djece, nasilje u obitelji*

---

\* Marina Burić Ramadanović, mag. iur., odvjetnica u Zagrebu; odvjetnica.buric@gmail.com; ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4807-188X>

## 1. UVOD

Nasilje u obitelji i seksualno zlostavljanje djece predstavljaju ozbiljan društveni problem u Republici Hrvatskoj, osobito zbog činjenice da su žrtve predmetnih kaznenih djela najranjivije društvene skupine - žene i djeca, kao i brojnosti tih djela, ali i učestalosti teških posljedica koje ona izazivaju, poput femicida<sup>1</sup>. Stoga je snažan društveni odgovor na tu vrstu kriminaliteta nužan i prioritetan. Imajući u vidu obvezu država iz čl. 1. Konvencije da osiguraju zaštitu konvencijskih prava te uvažavajući dinamičan pristup u njihovu tumačenje, praksa ESLJP-a iznjedrila je princip tzv. pozitivnih<sup>2</sup> obveza koji zahtijeva aktivan pristup država članica u zaštiti konvencijskih prava. Te obveze sastoje se, između ostalog, u prevenciji najtežih povreda (*prevent*), u davanju adekvatnog odgovora (*response*) institucija kada su se takve povrede dogodile, ali i ispunjenju mjera (*fulfill*) koje su donesene radi zaštite prava žrtava.

ESLJP je tako još u predmetu X i Y protiv Nizozemske<sup>3</sup> iz 1985. zaključio da važan aspekt zaštite privatnog života iz čl. 8. Konvencije podrazumijeva tjelesni i psihički integritet osobe koji uključuje i slobodu spolnih odnosa. Sud je u tom predmetu zaključio da postoji pozitivna obveza države štititi spolnu slobodu hendikepiranog djeteta, da u tom pogledu pravo na novčanu odštetu kao institut građanskog prava koji regulira privatnopravne odnose nije dostatan put zaštite, nego je potreban snažan odgovor države u obliku primjene učinkovitih kaznenopravnih odredbi kako bi se postiglo učinkovito odvracanje počinitelja od takvog ozbiljnog i teškog kršenja osobnog integriteta neke osobe. Posljedično se već dugi niz godina bogatom judikaturom ESLJP-a nameće jasna obveza državama članicama da, kada pojedinac istakne „*dokazivu tvrdnju*“ u vezi zlostavljanja ili ozbiljne povrede psihičkog odnosno tjelesnog integriteta neke osobe od strane druge privatne osobe, provedu učinkovitu istragu koja može rezultirati utvrđenjem činjenica predmeta te otkrivanjem i kažnjavanjem odgovornih osoba. Pojam „*istraga*“ se, međutim, ne odnosi samo na službenu istragu *in stricto sensu*, nego i na fazu predistražnog postupka, a jednom kada predmet dođe u fazu sudske rasprave, ista načela vrijede i u toj fazi postupka pred sudom<sup>4</sup>.

---

<sup>1</sup> Prema izvješću o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2021., str. 2., od ukupnog broja ubijenih žena 2020. godine 80% je ubijeno od strane bliskih osoba. U 2021. godini nastavio se, iako usporeno, rast nasilja u obitelji kaznene prirode, kao i trend porasta broja ubijenih žena od strane bliskih osoba.

U 2022. u samo osam mjeseci ubijeno je dvanaest žena od strane bliskih osoba. Tako v. <https://www.prs.hr/cms/post/797>

<sup>2</sup> Za razliku od tzv. negativnih obveza suzdržavanja države od kršenja konvencijskih prava kojima je uglavnom prožet tekst Konvencije.

<sup>3</sup> X. i Y. protiv Nizozemske, Zahtjev br. 8978/80, presuda ESLJP-a od 26. 3. 1985.

<sup>4</sup> W. protiv Slovenije, Zahtjev br. 24125/06, presuda ESLJP-a od 23. 1. 2014. par. 66

U nastavku rada se najprije razmatraju vrste pozitivnih obveza države s aspekta čl. 3. i 8. Konvencije, s naglaskom na standarde provođenja učinkovite istrage i kaznenog progona u praksi Suda. Nadalje, daje se prikaz i analiza izabranih odluka ESLJP-a u odnosu na Hrvatsku, u kojima je Sud raspravljao o učinkovitosti istrage u kaznenim predmetima zbog seksualnog zlostavljanja djece i obiteljskog nasilja. U radu je također prikazan standard učinkovitosti istrage u praksi Ustavnog suda s posebnim osvrtom na noviju praksu Ustavnog suda, u kojoj je utvrđena proceduralna povreda čl. 8. i čl. 35. Ustava. Na kraju autorica iznosi analizu postojećih zakonodavnih rješenja i daje kritički osvrt na uočene probleme u praksi domaćih tijela te iznosi prijedloge za rješenje pojedinih problema.

## 2. OPĆENITO O POZITIVNIM OBVEZAMA I STANDARDIMA UČINKOVITOSTI ISTRAGE

U sklopu pozitivnih obveza države obično se u praksi Suda razlikuju one materijalnog (sadržajnog) i postupovnog (proceduralnog) karaktera.<sup>5</sup> Pozitivne materijalne obveze od država članica s aspekta čl. 3 i čl. 8. Konvencije traže da uspostave i održavaju pravni sustav koji će učinkovito sprečavati da dođe do ozbiljne povrede od strane privatnih osoba. U tom pogledu Republika Hrvatska je usvojila brojne međunarodne dokumente koji jamče zaštitu djece od seksualnog nasilja (npr. *Lanzarotska konvencija*<sup>6</sup>) te zaštitu žena i drugih žrtava obiteljskog nasilja (npr. *Istanbulska konvencija*<sup>7</sup> te Deklaraciju o sprečavanju nasilja u obitelji te seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja<sup>8</sup>), zatim je na nacionalnoj razini usvojila neke vrlo važne dokumente kojima se jamči zaštita najranjivijih društvenih skupina, poput Protokola o postupanju u slučaju seksualnog nasilja<sup>9</sup> i Protokola o postupanju u slučajevima obiteljskog nasilja<sup>10</sup>.

---

<sup>5</sup> O pozitivnim obvezama države v. više u Starmer, K., *European Human Rights Law*, London, Legal Action Group, 1999.

<sup>6</sup> Konvencija Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja iz 2007.

<sup>7</sup> Konvencija Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji iz 2011., dok je Republika Hrvatska potpisnica Istanbulske konvencije od listopada 2018.

<sup>8</sup> Najnoviji međunarodni dokument usvojen na ministarskoj konferenciji u organizaciji irskog predsjedništva Odborom ministara Vijeća Europe u Dublinu 29. i 30. rujna 2022.

<sup>9</sup> Objavljen u Narodnim novinama br. 70/2018, dok je prvi Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja Vlada Republike Hrvatske donijela 2012. s osnova propisane obveze provedbe mjere Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine.

<sup>10</sup> Donesen zaključkom Vlade Republike Hrvatske od 19. 6. 2019., dok je Prvi Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji Vlada Republike Hrvatske usvojila 15. rujna 2005. te njegove izmjene i dopune 7. rujna 2006. godine.

Međutim, čak i kvalitetan zakonski okvir koji će regulirati zaštitu od raznih oblika nasilja, iako je potreban uvjet, sam po sebi ne jamči da će prava koja su zajamčena biti stvarna i provediva u praksi, a ne „teoretska i iluzorna“.

Stoga država članica u određenim slučajevima ima ne samo obvezu usvajanja zakona i pravnih dokumenata, nego i obvezu konkretne primjene zakonodavnog okvira.

Tako država ima obvezu preventivnog djelovanja<sup>11</sup> u sprečavanju teških povreda osobnog integriteta<sup>12</sup> za koje su vlasti znale ili trebale znati (kroz, primjerice, odvrtačući učinak izricanja sankcija<sup>13</sup>) te država može snositi odgovornost zbog propusta u prevenciji.

Za razliku od materijalnih obveza, proceduralne obveze dobivaju na značaju kada se povreda već dogodila ili postoji ozbiljna naznaka da se dogodila u slučaju tzv. dokazive tvrdnje. Tako se u sklopu obveze na adekvatan odgovor (*response*), kada su u pitanju teške povrede osobnog integriteta, praksom ESLJP-a afirmirala obveza provođenja učinkovite istrage i kaznenog progona, koja se prvenstveno odnosi na tijela policije, tužiteljstva, sudova i dr. Stoga učinkovitost istrage pojmovno pretpostavlja obvezu angažiranja kaznenopravnog sustava zaštite za specifične teške povrede privatnog života pojedinaca, npr. moralnog ili fizičkog integriteta osobe, a posebice u slučaju napada u području seksualne sfere ili obiteljskog nasilja, o kojima je riječ.

Pri tome službeni istragu trebaju pokrenuti državna tijela „*ex offio*“ onda kada postoji opravdani zahtjev osobe koja je bila podvrgnuta zlostavljanju, a što konkretno znači da uvijek mora postojati tvrdnja/zahtjev/prigovor koji se može braniti (*arguable claim*) na temelju čl. 3. Konvencije.<sup>14</sup>

Razlikovanje radi li se konkretno o pozitivnim obvezama provođenja učinkovite istrage iz čl. 3. ili čl. 8. Konvencije, ovisi isključivo o ocjeni i procjeni ESLJP-a u svakom pojedinom slučaju, koji pritom ocjenjuje je li određeno ponašanje doseglo minimalnu razinu težine da se ima smatrati zlostavljanjem prema čl. 3. Konvencije ili je pak samo imalo u dovoljnoj mjeri štetan utjecaj na tjelesni i psihički integritet pojedinca i time dovelo isključivo do povrede

---

<sup>11</sup> Tako v. *Opuz protiv Turske*, zahtjev br. 33401/02 od 9. 6. 2009. i *Buturga protiv Rumunjske*, Zahtjev br. 56867/15 od 11. 2. 2020.

<sup>12</sup> V. *Opuz protiv Turske* (2009.) par. 176

<sup>13</sup> Tako u slučaju posebno ranjivih žrtava (npr. djece) ESLJP je obvezu zaštite proširio i obvezom prevencije. Tako V. Z. i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva, presuda od 23. 9. 1998., ali i *Šečić protiv Hrvatske*. Tako v. *Batišić Kos, V.*, *Pozitivne obveze prema Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda*, Narodne novine, Zagreb, 2012., str. 53-58.

<sup>14</sup> Tako v. *Đurđević protiv Hrvatske*. *Ibid* Omejec, J., *Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u praksi Europskog suda za ljudska prava Strasbourgški Acquis*, Drugo dopunjeno izdanje, Novi informator, Zagreb, 2014., str. 926-929.

čl. 8. Konvencije na njegovu štetu.<sup>15,16</sup> Stoga u svakom pojedinom slučaju kada je u pitanju čl. 3. mora biti utvrđeno da zlostavljanje doseže posebne razine okrutnosti, poseban se značaj daje pripadnosti žrtve ranjivoj skupini, a uz to je važan i posebni karakter djela, gdje bitnu ulogu u ocjeni ranjivosti, primjerice, može imati okolnost dugotrajnog zlostavljanja ili mlada dob žrtava bez obzira na to što nije riječ o djeci.<sup>17</sup> Ipak, i u tzv. graničnim slučajevima koji ne zadovoljavaju uvjet mučenja, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja, sudska praksa ESLJP-a je također afirmirala nužnost pokretanja kaznenog postupka kao učinkovitog načina odvratanja od učinka takvih djela, pa svi zahtjevi učinkovite istrage vrijede u takvim slučajevima jednako, neovisno o tome promatra li se povreda pozitivne obveze s aspekta čl. 3. ili čl. 8. Konvencije.<sup>18</sup>

A ti, nazovimo ih zajednički zahtjevi ili kriteriji po kojima se procjenjuje bi li se istraga mogla smatrati djelotvornom, moraju se prije svega odnositi na *neovisnost i nepristranost istražitelja*, istraga nadalje mora biti *adekvatna* kako bi se identificiralo i po mogućnosti kaznilo počinitelja, nužni su *detaljnost i brižljivost* u provođenju istrage, *promptnost* u postupanju te *transparentnost* u vidu omogućavanja javnosti da, koliko god je to moguće, bude upoznata s tijekom istrage i njezinim rezultatima. Pritom je potrebno osobitu pažnju obratiti na *tajnost osobnih podataka i isključenje javnosti* ako je žrtva kaznenog djela dijete. Od ostalih kriterija koji jamče djelotvornu istragu važno je istaknuti *uključenost žrtve* u vidu njezina zakonskog prava da bude obaviještena o rezultatima istrage odnosno o radnjama koje su poduzete u cilju otkrivanja počinitelja, kao i *obvezu poduzimanja kaznenog progona kada to nalažu rezultati istrage*.<sup>19</sup>

---

<sup>15</sup> Tako v. Škorić, M., Obiteljsko nasilje u praksi Europskog suda za ljudska prava s posebnim osvrtom na presude protiv Republike Hrvatske, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, vol. 25, br. 2, 2018., str. 398.

<sup>16</sup> Prema praksi ESLJP-a, neki blaži oblici takvih postupanja potpali su pod opseg zaštite u okviru čl. 3. Konvencije (uvjeti u zatvorima i sl.), dok se tzv. prijelazni slučajevi uglavnom razmatraju pred Sudom kroz povredu fizičkog ili moralnog integriteta na temelju čl. 8. Konvencije. Tako v. šire Batistić Kos, V., Pozitivne obveze prema Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda“, Narodne novine, Zagreb, 2012., str. 54.

<sup>17</sup> Tako će povišenu razinu pažnje ESLJP tražiti i kada se radi o posebno osjetljivom karakteru djela. Tako v. M. C. protiv Bugarske, Zahtjev br. 39272/98., presuda od 4. 12. 2003. Tako v. Batistić Kos, v., op.cit. u bilj. 16, str. 57-60.

<sup>18</sup> O zabrani mučenja iz čl. 3. Konvencije v. više u Pleić, M., Zabrana mučenja u praksi Europskog suda za ljudska prava s posebnim osvrtom na presude protiv Republike Hrvatske i praksu Ustavnog suda RH, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, vol. 23, br. 2, 2016., str. 247-279.

<sup>19</sup> Tako v. Đurđević, Z., Pravo na učinkovitu istragu u kaznenim predmetima: Analiza hrvatske prakse i prava u: Krapac, D. (ur.), Profili hrvatskog kaznenog zakonodavstva, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2014., str. 107.

To, međutim, ne znači da svaka istraga mora nužno dovesti do kažnjavanja odgovornih osoba, jer ne postoji Konvencijsko pravo da se treća osoba kazнено progoni ili osudi<sup>20</sup>, nego je primarna svrha istrage razjasniti okolnosti povrede ljudskog prava u pitanju, identificirati počinitelje i po mogućnosti dovesti do njihova kažnjavanja.<sup>21</sup>

### **3. HRVATSKI PREDMETI U KOJIMA JE EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA RASPRAVLJAO O UČINKOVITOSTI ISTRAGE U KAZNENIM PREDMETIMA ZBOG SEKSUALNOG ZLOSTAVLJANJA DJECE I NASILJA U OBITELJI**

Za potrebe ovog rada su kronološki (2015. - 2019.) prikazani i komentirani neki od najvažnijih hrvatskih predmeta pred Sudom vezani uz povrede čl. 3. i 8. Konvencije, u kojima je ESLJP donio meritorne odluke i/ili koji se nalaze u fazi izvršenja u dvije skupine predmeta izvršenja DH-DD(2020)764. i DH-DD(2020)729 pred Odborom ministara Vijeća Europe.

#### **3.1. *Predmet M. i M. protiv Hrvatske, Zahtjev br. 10161/13, presuda od 3. rujna 2015.***

U predmetu *M. i M. protiv Hrvatske* ESLJP je utvrdio povredu čl. 3. Konvencije s postupovnog aspekta maloljetne podnositeljice s obzirom na to da je utvrđeno kako su domaće vlasti propustile pokrenuti kazneni progon protiv njezina oca za više kažnjivih djela navodno počinjenih protiv nje, koja bi u ukupnosti potpala pod pojam zlostavljanja, a ne samo za jedan izdvojen incident na štetu djeteta koje je kvalificirano kao tjelesna ozljeda. Pri tome se Sud pozvao na odredbe *Konvencije o pravima djeteta*<sup>22</sup> po kojima sve prijave o nasilju nad djecom, uključujući ono unutar obitelji, moraju biti istražene na odgovarajući način, no ne nužno procesuirane, a takav bi pristup tijelima vlasti da su ga primijenile, po ocjeni Suda, pomogao da odgovore na situaciju promatranu u cjelini. Sud je našao da je **kazneni postupak zbog nanošenja tjelesne ozljede trajao više od četiri godine i dva mjeseca** tijekom kojih je predmet ostao **neriješen pred prvostupajskim sudom**, pri čemu nije pra-

---

<sup>20</sup> Tako v. Turković, K.; Viljac Herceg, F., Učinkovita istraga povreda prava zajamčenih Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, vol. 26, br. 2, 2019., str. 282.

<sup>21</sup> Tako v. Batistić Kos, V., op. cit. u bilj. 16, str. 90.

<sup>22</sup> Usvojena na Glavnoj skupštini UN-a 20. 11. 1989.

vomoćnom sudskom odlukom utvrđeno je li te ozljede nanio otac djeteta niti su, ako je tome tako, nadležna tijela utvrdila njegovu kaznenu odgovornost te izrekla kaznu. U vezi s time, ESLJP je utvrdio da su značajne odgode u sudskom procesu nastupile u razdoblju između osporavanja kaznenog naloga i zakazivanja prve rasprave, kada je postupak potpuno mirovao tijekom dvije godine, te u razdoblju kada je prvostupanjski sud bezuspješno pokušavao saslušati podnositeljicu zato što ni sud ni policija nisu bili opremljeni uređajem za videovezu, za što je ESLJP utvrdio da nema opravdanja u današnje doba kada je ta ili slična tehnologija lako dostupna. U takvim okolnostima Sud je zaključio da ta tijela vlasti nisu postupila u skladu sa zahtjevom za neodložnost koji je implicitno sadržan u njihovoj postupovnoj pozitivnoj obvezi na temelju čl. 3. Konvencije.<sup>23</sup>

Ovaj predmet otvorio je nekoliko pitanja na koje je Vlada RH obvezana odgovoriti u akcijskom planu<sup>24</sup> kako bi se predmet zatvorio u postupku izvršenja pred Odborom ministara Vijeća Europe. Kao prvo, ova odluka ESLJP-a ukazala je na činjenicu da tijela koja su vodila postupak nisu sagledala sve optužbe protiv oca podnositeljice radi ocjene bi li iste u ukupnosti predstavljale zlostavljanje, što suštinski predstavlja povredu načela/kriterija temeljitosti istrage. S tim u vezi sa žaljenjem se može konstatirati da Vlada u svom akcijskom planu nije pokazala da se na ovom pitanju dovoljno čini kako bi se ubuduće izbjegle takve povrede, jer nije dovoljno samo puko donošenje Protokola o postupanju u slučajevima nasilja u obitelji da bi se ovom problemu doskočilo, kao ni sporadične edukacije, nego je naprotiv neophodna jasna strategija na nacionalnoj razini koja bi uključivala konstantne edukacije stručnjaka, prije svega sudaca i državnih odvjetnika, u cilju prihvaćanja načela teleološkog, a ne kod nas, još ukorijenjenog, formalističkog pristupa pravu.

Drugo pitanje jest pitanje tehnološke opremljenosti sudnica za koje je Vlada u svom izvješću utvrdila da je u sklopu provedbe svaka sudnica u RH opremljena videosustavom koji omogućuje ispitivanje djeteta na daljinu, a što se, nažalost, pokazalo netočnim jer ni danas se ne može točno reći kada bi se uopće moglo očekivati postizanje takvog stupnja opremljenosti naših sudnica.

Treće pitanje odnosi se na dugotrajnost inih postupaka, za što je Vlada u izvješću tvrdila da je riješeno uvođenjem tzv. ICMS sustava (integrirani sustav statističkog praćenja i rješavanja predmeta) koji je pridonio ubrzanju rješavanja predmeta te se ukazalo na dodatnu odgovornost predsjednika sudova na pra-

---

<sup>23</sup> U zajedničkom suprotstavljenom mišljenju suci *Berro i Mose* naveli su da su, polazeći od usvojene doktrine da je Sud gospodar pravne karakterizacije činjenica koje su mu iznesene, mišljenja da je predmet trebalo ispitati samo s osnove čl. 8., a ne s osnove članka 3.

<sup>24</sup> Akcijski plan izvršenja u predmetu M. i M. protiv Hrvatske DH-DD(2020)764 u sklopu provedbe presude M. M. iz 2015. Vlada RH dostavila je u svom akcijskom izvješću od 30. 7. 2020. zaključke o provedenim mjerama u predmetu izvršenja.

ćenju i suzbijanju rizika odgode u postupanjima sudaca. Međutim, sasvim je jasno, a to pokazuju ne samo statistički podaci, nego i odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske u predmetu U-IIIBi-5910/2021 od 12. travnja 2022. koja je obrađena u ovom radu, da taj problem nije riješen, nego da i dalje egzistira kao sistemski problem koji se neće riješiti nikakvim računalnim programima, nego samo sustavnim i cjelovitim pristupom koji će uključivati niz faktora, o čemu se više navodi u poglavlju 5. ovog rada.

Zanimljivo je da se Vlada u svom izvješću za ovaj predmet pozvala na to da je ESLJP u međuvremenu donio presudu u predmetu *A. i B. protiv Republike Hrvatske*, zahtjev br. 7144/15, presuda od 29. lipnja 2019., gdje je Sud utvrdio da nije došlo do povrede pozitivne obveze na učinkovitu istragu iz čl. 3. i 8. Konvencije, kao dokaz da je Republika Hrvatska ispunila svoje obveze po presudi *M. M. protiv Hrvatske*. Pritom je Vlada propustila uzeti u obzir da je presuda *A. i B. protiv Hrvatske* donesena vrlo tijesnom većinom u sudskom vijeću s četiri naprema tri glasa, s tri izdvojena mišljenja istog vijeća ESLJP-a, što posebice ukazuje na snažnu podjelu među članovima vijeća te na složenost činjeničnih i pravnih pitanja koja su se pojavila u ovom predmetu. Navedena presuda ESLJP-a također je otvorila, kao što će se vidjeti u nastavku ovog rada, brojna pitanja koja se tiču djelotvornosti istrage. Stoga je veoma dvojbeno je li se Vlada u svom izvješću uopće trebala pozivati na tu presudu.

### **3.2. Predmet *Ž. i B. protiv Hrvatske*, Zahtjev br. 47666/13, presuda od 11. srpnja 2017.**

U ovom predmetu koji se odnosio na tvrdnje podnositeljice da je bila žrtva višestrukog obiteljskog nasilja svojeg supruga, ESLJP je, ocijenivši da je postupanje domaćih tijela u ovome predmetu zajedno s načinom provedbe kaznenopravnih mehanizama bilo u znatnoj mjeri manjkavo, utvrdio povredu pozitivnih obveza tužene države iz čl. 8. Konvencije. Naime, iako je policijska istraga u konkretnom slučaju rezultirala podizanjem optužnice protiv supruge podnositeljice na temelju čl. 215. u to vrijeme važećeg Kaznenog zakona za **kontinuirano obiteljsko nasilje nad podnositeljicom** i tijekom postupka je bila donesena presuda kojom se suprug podnositeljice proglašava krivim, **osuđujuća je presuda u postupku dva puta ukidana te ni nakon pet godina kazneni postupak nije dovršen**, da bi Kaznenim zakonom iz 2011. godine bilo **ukinuto zasebno kazneno djelo nasilja u obitelji**, što je bilo poticaj tužiteljstvu da odbaci slučaj te je sudski postupak na inicijativu tužiteljstva pravomoćno obustavljen. ESLJP je utvrdio povredu čl. 8. Konvencije jer **nadležno državno odvjetništvo** nije razmotrilo **reklasifikaciju optužbi protiv**



**počinitelja** kao kaznenih djela iznošenja ozbiljnih prijetnji i uzrokovanja tjelesnih ozljeda članu obitelji na temelju članaka 117. i 139. Kaznenog zakona iz 2011. godine, tj. zato što je obustavilo postupak bez razmatranja mogućnosti nastavka kaznenog postupka uspostavom načela pravnoga kontinuiteta inkriminacije na temelju mjerodavnog domaćeg prava. Domaća tijela time su, po ocjeni ESLJP-a, uzrokovala situaciju u kojoj nadležni sud nikada nije utvrdio okolnosti navodnog nasilja u obitelji protiv podnositeljice zahtjeva, što je praktički rezultiralo **nekažnjivost počinitelja**.

Predmet *Ž. B.* u skupini je izvršenja<sup>25</sup> s predmetom *A. protiv Hrvatske*<sup>26</sup>. Vlada je u svom očitovanju od 31. srpnja 2020. navela niz individualnih i općih mjera ove grupe predmeta. Tako je u predmetu *A. protiv Hrvatske* na individualnoj razini počinitelj bio upućen na izdržavanje zatvorskih kazni koje su izvršene, kao i mjera poput psihijatrijskog liječenja<sup>27</sup>. U predmetu *Ž. B.* Vlada je konstatirala kako domaći kaznenopravni okvir ne pruža mogućnost ponovnog otvaranja predmeta koji je obustavljen, no i da su državna tijela ažurno reagirala na sljedeću prijavu nasilja od strane počinitelja, što je po ocjeni Vlade rezultiralo time da kasnije nije bilo više nikakvih prigovora od strane podnositeljice. Istaknuto je kako je podnositeljici, presudom ESLJP-a, isplaćena određena satisfakcija. U pogledu općih mjera istaknut je niz mjera koje su uvedene, poput Nacionalne strategije za suzbijanje obiteljskog nasilja, međuinstitucionalne suradnje, zakonske izmjene kazneno-materijalnih, kazneno-postupovnih i prekršajno-pravnih odredbi, usvajanje i ratifikacija Istanbulske konvencije itd. Konačno, navodi se da je sve navedeno kulminiralo padom stope obiteljskog nasilja od 2015. do 2020. te povećanjem broja osuda za kaznena djela nasilja u obitelji, što ukazuje na ažuran i učinkovit rad policije tužiteljstava i sudova te na poruku nulte tolerancije društva na nasilje.

Ovakvi **navodi Vlade čini se da ipak nisu u skladu sa stvarnim stanjem** jer, prema službenim izvješćima, **broj kaznenih djela iz područja nasilja u obitelji, kao i broj ubijenih žena od strane bliskih osoba je u porastu**, što pokazuju podaci za razdoblje 2019. - 2022. (vidi bilješku 1.). Stoga Vlada ne bi trebala imati razloga za pretjerani optimizam po tom pitanju. Naime, usprkos ocjeni Vlade iz analiziranih akcijskih izvješća u predmetima DH-

---

<sup>25</sup> Predmet izvršenja br. DH-DD(2020)729.

<sup>26</sup> Predmet *A. protiv Hrvatske*, Zahtjev br. 55164/08, presuda ESLJP-a od 14. 10. 2010., u kojem je ESLJP još 2010. utvrdio povredu u slučaju kada je podnositeljica pokrenula postupak zbog nasilja kojem je bila izložena od strane bivšeg supruga, protiv kojeg je bilo pokrenuto više prekršajnih postupaka zbog nasilja u obitelji i više kaznenih postupaka zbog nasilničkog ponašanja u obitelji, zapuštanja i zlostavljanja djeteta i maloljetne osobe te prijetnji, te su mu pravomoćno izrečene kazne zatvora i mjere, no većina kazni i mjera koje su bile izrečene nije bila izvršena, npr. mjera psihijatrijskog liječenja koja mu je bila izrečena u nekoliko navrata. Time je država prekršila svoju pozitivnu obvezu da osigura pravo na poštovanje privatnog života i povrijedila čl. 8. Konvencije.

<sup>27</sup> V. predmet *A. protiv Hrvatske* ibidem.

DD(2020)764 i DH-DD(2020)729, u kojima se navodi kako su zakonodavni mehanizmi, usvojeni međunarodni dokumenti, Nacionalne strategije i Protokoli o postupanju u slučajevima obiteljskog i seksualnog nasilja rezultirali, između ostalog, učinkovitom i ažurnom istragom slučajeva seksualnog nasilja nad djecom i obiteljskog nasilja, svakodnevna praksa, a koju ponajprije mogu posvjedočiti stranke, tj. žrtve kaznenih djela i njihovi odvjetnici, nažalost, nije još na tom tragu.

### **3.3. Predmet *A. i B. protiv Hrvatske*, Zahtjev br. 7144/15, presuda od 29. lipnja 2019.**

ESLJP je u predmetu *A. i B. protiv Hrvatske* utvrdio da Republika Hrvatska nije povrijedila pozitivnu obvezu provedbe učinkovite istrage iz čl. 3. i 8. Konvencije u predmetu vezanom za navode o seksualnom zlostavljanju oca nad maloljetnom kćeri s obzirom na to da nije utvrdio *skrivljenu nepažnju, jasnu lošu namjeru ili nedostatak volje* od strane policije ili tijela kaznenog progona u konkretnom slučaju. Potonju ocjenu ESLJP je zasnovao posebice na utvrđenjima da u Hrvatskoj postoji odgovarajući pravni i regulatorni okvir koji je u *in concreto* primijenjen u praksi, imajući u vidu da je policija počela obavljati obavijesne razgovore sa svjedocima već sljedećeg dana nakon podnošenja prijave o navodnom seksualnom zlostavljanju te obavila i obavijesne razgovore s majkom, njezinim bratom i sestrom, odgojiteljicama iz vrtića koji je podnositeljica zahtjeva pohađala u relevantno vrijeme i njezinom pedijatricom, a kasnije s ocem i članovima njegove obitelji. Nadalje, Sud je utvrdio da su Centar za socijalnu skrb i policija postupali ažurno s obzirom na to da su kontaktirali Polikliniku tražeći žurnu dostavu nalaza, a da je u Poliklinici podnositeljicu zahtjeva pregledao tim stručnjaka, uključujući pedijatra, te da je, iako uz znatno odlaganje, podnositeljicu pregledao ginekolog. U konačnici, Sud je uzeo u obzir da nisu pronađeni nikakvi dokazi o seksualnom zlostavljanju djeteta te da nitko od stručnjaka koji su s njom obavili razgovor, pa ni ESLJP, nije mogao dovesti u pitanje zaključak Državnog odvjetništva da nije bilo osnova za kazneni progon protiv oca podnositeljice. Međutim, u suprotstavljenome mišljenju suci *Sicilianos, Turković i Pejchal* naveli su kako smatraju da domaće vlasti ipak nisu provele učinkovitu istragu niti su pružile dovoljnu zaštitu prava podnositeljice zahtjeva kao žrtve, ističući da je postojao niz nedostataka u postupanju koji, ako ne za sebe, onda kumulativno, predstavljaju povredu pozitivne obveze države. Tako je u nizu propusta koji su istaknuti navedeno da s podnositeljicom nije nikada obavljen forenzički intervju radi odlučivanja o kaznenoj prijavi majke, iako je u određenom trenutku odvjetnica podnositeljice zahtjeva izričito zatražila takav intervju, da policija nije obavila obavijesni razgovor s navodnim počiniteljem gotovo dva mjeseca nakon što

je obaviještena da je navodno seksualno zlostavljao svoju kćer<sup>28</sup> te da, iako je bilo indicacija da je za rasvjetljavanje forenzičkih pitanja zbog kompliciranog statusa djevojčice i cjelokupne povijesti „slučaja“ bilo potrebno učiniti vještačenje, isto uopće nije učinjeno tijekom kaznene istrage. Nadalje, Sud navodi kako se čini da ni policija ni Državno odvjetništvo nikada nisu vidjeli dijete, niti su na bilo koji način sudjelovali u razgovorima između nje i stručnjaka, niti su policijski službenici i službenici Državnog odvjetništva bili posebno osposobljeni za vođenje predmeta seksualnog zlostavljanja djece (kako to zahtijeva, primjerice, čl. 34. st. 1. *Lanzarotske konvencije*). Konačno, ESLJP zaključuje da nije provedena učinkovita istraga o sumnji da je dijete bilo podvrgnuto emocionalnom zlostavljanju od strane majke, za što su postojale indicacije, a na što je ukazala posebna zastupnica tijekom postupka pred ESLJP-om, smatrajući da je i to pitanje trebalo ući u *opseg predmeta* unatoč mišljenju većine da bi se time prekršilo pravila *ultra petitem*.

Ovaj predmet ostavio je otvorenim brojna pitanja koja su važna ne samo za domaće zakonodavstvo i praksu, nego i za razvoj prakse Suda u budućnosti. Naime, ovo je bio prvi predmet pred ESLJP-om u kojem je zbog mogućeg sukoba interesa između 1. i 2. podnositeljice - majke i kćeri, Sud zatražio imenovanje posebnog zastupnika kćeri te je Hrvatska odvjetnička komora imenovala pravnu zastupnicu iz reda odvjetnika za podnošenje očitovanja u ime djeteta, koja je tijekom postupka isticala ne samo tvrdnje koje je izvorno istaknula majka kao z.z. djeteta, nego i neke druge prigovore koje je smatrala da su u interesu djeteta, o čemu su postojali dokazi, npr. da nije provedena učinkovita istraga o sumnji da je ista bila podvrgnuta emocionalnom zlostavljanju upravo od strane majke. Većina taj prigovor nije razmatrala smatrajući da bi time bilo prekršeno pravilo *ultra petitem*. Čini se ipak da nije opravdano da Sud najprije dozvoljava sudjelovanje posebnog skrbnika upravo radi nepristranosti, a zatim odbije raspraviti tvrdnje koje on iznosi. U odnosu na navedenu problematiku suci *Sicilianos*, *Turković* i *Pejchal* u izdvojenom su mišljenju stoga, po mišljenju autora, s pravom zaključili da - za razliku od predmeta *Radomilja* - treba primijeniti fleksibilniji pristup pravu djeteta na pristup Sudu i prilagoditi princip *ultra petitem* vodeći se načelom najboljeg interesa djeteta kao „*samoizvršivog materijalnog prava*“ u njegova sva tri aspekta, kao materijalnog prava, kao interpretativnog načela i kao pravila postupka, što će možda poslužiti kao buduća polazna točka u razvoju sudske prakse Suda. Neprovođenje forenzičkog vještačenja, kašnjenja u komunikaciji, neispitivanje osumnjičenika dva mjeseca nakon počinjenja djela, nepostojanje naznaka o posebnoj stručnoj osposobljenosti djelatnika policije i tužilaštva, na što su s pravom ukazala izdvojena

---

<sup>28</sup> Pri tome su se suci *Sicilianos*, *Turković* i *Pejchal* pozvali na predmet C.A.S. i C.S. protiv Rumunjske, Zahtjev br. 26692/05, presuda ESLJP-a-a od 20. ožujka 2012. stavak 74., gdje je utvrđena povreda čl. 3. i 8. Konvencije u kojem su, između ostalog, vlastima također trebala dva mjeseca da obavijesni razgovor s osumnjičenikom.

mišljenja sudaca, možda nisu bila dovoljna za utvrđenje povrede u konkretnom slučaju, ali svakako bi trebala biti razlog za zabrinutost i reakciju Vlade prije svega, jer su neki od spomenutih problema zapravo problemi sistemske razine pred kojima ne bi trebalo zatvarati oči, o čemu se detaljnije navodi u poglavlju 5. ovog rada.

## **4. STANDARDI UČINKOVITE ISTRAGE U PRAKSI USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE**

### **4.1. Praksa Ustavnog suda u razdoblju 2015. - 2019.**

Sporo i neučinkovito provođenje istrage u kaznenim postupcima jedan je od najvažnijih i najučestalijih prigovora koje je ESLJP utvrdio u nizu presuda protiv Republike Hrvatske.<sup>29</sup> To je rezultiralo brojnim i značajnim reformiranjem važećih odredbi ZKP-a, ali i preuzimanjem aktivne uloge od strane Ustavnog suda u zaštiti proceduralnih jamstava žrtava na djelotvornu i učinkovitu istragu u kaznenim postupcima pred domaćim sudovima kroz institut supsidijarne ustavne tužbe iz čl. 63. st. 1. Ustavnog zakona o USRH. To znači da je supsidijarna ustavna tužba postala jedno od najznačajnijih pravnih sredstava u našem nacionalnom zakonodavstvu, kojim je od 2015. godine pred domaćim sudovima, i prije nego što je iscrpljen dopušteni pravni put, moguće problematizirati nedjelotvornost istrage i kaznenog progona kod kaznenih djela vezanih uz povredu prava na život iz čl. 2. Konvencije i zabranu zlostavljanja, osobito zabranu mučenja iz čl. 3. Konvencije. Prvu svoju odluku u kojoj je utvrdio neučinkovitost istrage u kaznenim djelima s elementima nasilja Ustavni sud Republike Hrvatske donio je u studenome 2014., a tijekom 2014. za tu vrstu predmeta uveo je novu ustavnosudsku oznaku predmeta - signatura U-IIIbI koja se odnosi na „postupak u povodu ustavne tužbe i prije nego što je iscrpljen pravni put zbog neprovođenja istrage (nedjelotvorna istraga) kaznenih djela vezanih uz čl. 2. (pravo na život) i čl. 3. (zabrana mučenja) Konvencije. Tako je od prosinca 2015. Ustavni suda RH u predmetu signatura U-IIIbI do rujna 2019. donio ukupno 12 meritornih odluka, od kojih se njih deset odnosi na neučinkovitost kaznenog postupka s aspekta čl. 2. Konvencije, dok se dvije odluke odnose na neučinkovitu istragu povrede čl. 3. Konvencije.<sup>30</sup> Iako je Ustavni

---

<sup>29</sup> Prema statističkim podacima o broju povreda u odnosu na svaku pojedinu državu dostupnima na službenim stranicama ESLJP-a, od 1959. do 2021. u odnosu na Republiku Hrvatsku utvrđeno je 13 povreda prava na učinkovitu istragu s aspekta čl. 2. Konvencije te 12 povreda prava na učinkovitu istragu s aspekta čl. 3. Konvencije. Tako v. [www.echr.coe.int.](http://www.echr.coe.int/), Violations by Article and By State in period of 1959-2021.

<sup>30</sup> Tako v. Bagić, S., op.cit. u bilj. 40, str. 338.

sud RH počev od 2015. do danas većinu svojih odluka koje se odnose na proceduralni aspekt učinkovitosti istrage promatrao s aspekta čl. 2. Konvencije i donio ih u predmetima ratnog zločina, njegova tendencija da obuhvati pitanje učinkovitosti istrage i u kaznenim predmetima s elementima nasilja te da dalje razvija svoju praksu u tom smjeru vidljiva je već od 2014. godine.

Konačno, nakon odluke ESLJP-a u predmetu Kušić i drugi protiv Hrvatske od 16. siječnja 2020.<sup>31</sup> Sud je nesporno potvrdio da se ustavna tužba mora smatrati učinkovitim domaćim pravnim sredstvom koje podnositelji moraju iscrpiti prije podnošenja zahtjeva ESLJP-u.

#### **4.2. Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske u predmetu U-III Bi-5910/2021 od 12. travnja 2022.**

U ovom predmetu Ustavni sud Republike Hrvatske utvrdio je povrede u postupovnom aspektu prava zajamčenih čl. 35. Ustava Republike Hrvatske i čl. 8. Konvencije u kaznenom predmetu zbog kaznenih djela bludnih radnji i spolnog zlostavljanja dvoje mljt. djece od strane njihova oca te je zbog utvrđenih povreda mljt. oštećenima određeno da im se isplati zadovoljština od po 25.000,00 kn. Ustavni sud ustanovio je da tijekom istrage nije bilo zastoja, da je optužnica podnesena sudu nakon dovršene istrage te ju je taj sud potvrdio nakon jedne godine i tri mjeseca, no Ustavni sud primjećuje da je nakon potvrđivanja optužnice postupak pred prvostupanjskim sudom obilježen nizom duljih razdoblja neaktivnosti, i to zato što je prva rasprava pred prvostupanjskim sudom održana i dokazni postupak počeo tri godine i šest mjeseci nakon što je otac podnositelja optužen, kao i da je sveukupno prošlo više od šest i pol godina od trenutka kada je podnesena kaznena prijava. To pak po ocjeni Ustavnog suda predstavlja kašnjenja koja nisu u skladu s postupovnim zahtjevom ažurnosti iz čl. 35. Ustava i čl. 8. Konvencije te je navedeno bilo dovoljno da se utvrdi kako je došlo do povrede postupovne obveze države iz čl. 35. Ustava i čl. 8. Konvencije. Važnost ove odluke jest to što je ovo prva odluka u kojoj je Ustavni sud RH utvrdio povredu čl. 8. Konvencije a vezano uz seksualno zlostavljanje djece. Meritum odluke temelji se na nedostatku ažurnosti u postupanju u jednom od osnovnih elemenata postupovne obveze - provođenja učinkovite istrage. Time Ustavni sud potvrđuje da je učinkovita istraga ne samo emanacija prava iz čl. 8. ili čl. 3 Konvencije, nego kao pozitivna obveza izvire i iz ustavnog prava iz čl. 35. Ustava prema kojem se svakome jamči zaštita njegova osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, časti i ugleda. Proceduralno, ovom

---

<sup>31</sup> Predmet Kušić protiv Hrvatske, Zahtjev br. 71667/17 od 10. 12. 2019. odnosio se na pitanje učinkovitosti istrage državnih tijela u pogledu ratnog zločina u Sisku 1991. na štetu bliskih roditelja podnositelja zahtjeva.

odlukom je Ustavni sud potvrdio da je gospodar pravne oznake povrede, kao uostalom i ESLJP, jer se podnositelj u ovom predmetu u ustavnoj tužbi, između ostalog, pozvao i na povrede iz čl. 29. st. 1. Ustava Republike Hrvatske i čl. 6. 1. Konvencije, povrede prava na jednakost pred zakonom iz čl. 14. st. 2. Ustava RH, prava na načelo zakonitosti iz čl. 19. st. 1. Ustava, prava na zaštitu obiteljskog života iz čl. 35. Ustava, prava na osobitu zaštitu obitelji iz čl. 62. st. 1. Ustava te prava na zaštitu djece iz čl. 65. Ustava RH. Ipak, kao i kod ESLJP-a, još nije sasvim jasna metodologija kojom se služi Ustavni sud prilikom razlikovanja povrede iz čl. 3. i 8. Konvencije odnosno odgovarajućih odredbi Ustava. Iako su zahtjevi koji se u smislu pozitivne obveze postavljaju pred državu isti bez obzira na to je li riječ se o čl. 3. ili pak čl. 8. u takvoj situaciji, ipak bi, po ocjeni autora, Ustavni sud morao razmotriti i razložiti bi li se kaznena djela bludnih radnji i spolnog zlostavljanja dvoje mljt. djece od strane njihova oca, s obzirom na prirodu djela, veoma nisku životnu dob te pripadnost žrtava ranjivoj skupini, ubuduće mogla razmatraju i u okviru povrede čl. 3., a ne samo u okviru povrede čl. 8. Konvencije. Pritom valja reći da navedena kaznena djela već u svom zakonskom obilježju imaju karakter zlostavljajućeg ili ponižavajućeg postupanja prema žrtvi. Kao argument za navedeni stav može poslužiti odredba iz čl. 166. važećeg KZ-a koji u st. 2. kvalificira teži oblik počinjenja kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, kada su ista počinjena prema osobito ranjivom djetetu ili na osobito ponižavajući način, što zapravo implicira da već osnovni oblik tih kaznenih djela sadrži ponižavajuće postupanje i postupanje prema ranjivoj kategoriji žrtve.

## **5. KRITIČKI OSVRT NA STANJE U NAŠEM ZAKONODAVSTVU I PRAKSU DOMAĆIH TIJELA U PROVOĐENJU UČINKOVITE ISTRAGE U KAZNENIM POSTUPCIMA ZBOG SEKSUALNOG ZLOSTAVLJANJA DJECE I OBITELJSKOG NASILJA**

Uočeni ključni problemi u zakonodavstvu i praksi domaćih tijela u provođenju učinkovite istrage i kaznenog progona mogu se izdvojiti kao sljedeći.

### **5.1. Problem neažurnosti u postupanju i dugotrajnost sudskih postupaka**

Kao što je vidljivo, primjerice, u predmetu *M. i M. protiv Hrvatske*, ESLJP je utvrdio povredu postupovne obveze neodložnosti kada je postupak trajao više od četiri godine i dva mjeseca tijekom kojih je predmet ostao neriješen

pred prvostupanjskim sudom, pri čemu nije pravomoćnom sudskom odlukom utvrđeno je li ozljede žrtve nanio otac.

Nadalje, pregledom niza sudskih odluka za potrebe ovog rada u vrlo ozbiljnim predmetima seksualnog nasilja nad djecom može se uočiti da pojedini sudski postupci u Republici Hrvatskoj još traju 5 i više godina, što je nedopustivo ako ne postoje doista opravdani razlozi za odgode.<sup>32</sup>

Referirajući se na pozitivnu obvezu države članice da osigura učinkovitost istrage i kaznenog progona u predmetima seksualnog nasilja nad djecom, ponajprije treba reći da je ispunjenje te obveze nespojivo s gotovo općepoznatom činjenicom *dugotrajnosti sudskih postupaka*, pri čemu postupci zbog kaznenih djela seksualnog zlostavljanja djece nisu izuzetak<sup>33</sup>.

Dugotrajnosti raspravne faze sudskog postupka i prethodnog postupka sve do potvrđivanja optužnice svjedočimo kao pravni praktičari, osobito kao odvjetnici zastupnici žrtava u kaznenom postupku.

Za primjer nerazmjerno dugotrajnog postupka potvrđivanja optužnice može nam osobito poslužiti u radu navedena odluka *Ustavnog suda Republike Hrvatske u predmetu U-III/15-5910/2021*, donesena u kaznenom postupku zbog kaznenog djela bludnih radnji počinjenih na štetu dvoje mljt. djece izrazito niske životne dobi, u kojem je sudu trebalo čak godinu i pol da donese odluku o potvrđivanju optužnice.

Kada se navedeni problem dugotrajnosti sudskih postupaka strukturira u normativnom polju, valja ukazati na to da, za razliku od odredbi ZKP-a kojima je uređen institut istrage, gdje je reguliran niz rokova vezanih uz žurnost postupanja, kasnije faze kaznenog postupka nisu tako dobro regulirane u smislu da bi *prima facie* omogućile žurnost kaznenog postupka, pogotovo kada je riječ o pružanju pravne zaštite djeci žrtvama seksualnog nasilja. Tako npr. u čl. 348. ZKP-a nije predviđen rok u kojem ima biti sazvana sjednica optužnog vijeća u kratkom roku kao što je slučaj s osobama lišenim slobode, kada taj rok iznosi mjesec dana.

Također, zakonske odredbe o raspravi ne sadrže ama baš nikakve odredbe o tome da bi se u slučajevima kaznenih djela koji uključuju elemente seksual-

---

<sup>32</sup> Npr. u predmetu Vrhovnog suda Republike Hrvatske br. Kžzd 10/2019-5 (pravomoćno 25. 2. 2021.) zbog spolnog zlostavljanja djeteta odluka Vrhovnog suda po žalbi protiv prvostupanjske presude donesena je protekom 3 godine i 4 mjeseca, postupak pred I.-stupanjskim sudom trajao je oko 3 godine (djelo je navodno počinjeno u prosincu 2014., a kaznena prijava podnesena u siječnju 2015., I.-stupanjska presuda donesena u studenome 2017. godine). Tako v. portal sudske prakse: <https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/>

<sup>33</sup> Tako prema podacima iz *Izješća o radu pravobraniteljice za djecu za 2021.* na str. 103. proizlazi da je prosječno trajanje postupka zbog kaznenih djela počinjenih na štetu djece, a prema podacima Ministarstva pravosuđa i uprave, na općinskim sudovima 20 mjeseci, dok na županijskim sudovima ti postupci traju u prosjeku 16 mjeseci.

nog zlostavljanja djece ili obiteljskog nasilja rasprava pred sudom morala zakazati možda u roku kraćem od dva mjeseca, kao što je to u slučajevima kad je, primjerice, okrivljenik lišen slobode, kako je to propisano odredbom čl. 381. st. 3. ZKP-a, tj. da se rasprava mora zakazati u roku od 30 dana odnosno 15 dana kada je optuženik lišen slobode, a za kazneno djelo je zapriječena zatvorska kazna do 5 godina.

Posebice, za takve slučajeve ne postoje posebni rokovi za izradu presude, osim općeg roka za izradu presude iz čl. 458. ZKP-a.

Konačno, valja reći da niti jedna odredba važećeg ZKP-a ne regulira maksimalno trajanje žalbenog postupka odnosno ne definira izričiti rok u kojem bi drugostupanjski sud trebao donijeti svoju odluku, kao ni moguću zabranu vraćanja predmeta na ponovno postupanje, tj. eventualnu obvezu žalbenog suda da po potrebi upotpuni raspravu i provede postupak u takvim predmetima.<sup>34</sup>

Stoga se s aspekta praktičara, osobito odvjetnika kao pravnih zastupnika žrtava u inim kaznenim postupcima, ne može prihvatiti tvrdnja da bi mehanizmi na koje upućuje Vlada u svojim akcijskim izvješćima u predmetima *M. i M. protiv Hrvatske i A. protiv Hrvatske*, čak i kad bi zaživjeli u praksi (poput sustava ICMS, pojačanog nadzora predsjednika sudova i dr.), sami za sebe jamčili neodložnost postupanja i, prije svega, ažurnost u vođenju takvih sudskih postupaka.

Očigledno je da je u tom pogledu potrebno rigoroznije reagirati kroz: a) izmjene ZKP-a u pogledu rokova postupanja u fazi rasprave i osiguranja pravnog sredstva pritužbe (slično kao u istrazi), zatim kroz: b) specijalizacije i konstantne edukacije sudaca, tužitelja, odvjetnika, posebnih skrbnika i svih drugih uključenih osoba radi sveobuhvatnog ostvarenja principa *Child friendly justice*<sup>35</sup>, ali i kroz: c) ostvarivanje formi specijaliziranih obiteljskih sudova u čijoj bi nadležnosti bili svi postupci u domeni obiteljsko-pravne zaštite djeteta, uključujući i povezane prekršajne i kaznene postupke te provedbu sudskih odluka te kroz d) ostvarivanje formi posebnih *multidisciplinarnih timova*.<sup>36</sup>

---

<sup>34</sup> Usp. Pajčić, M., *Istraga prema Noveli Zakona o kaznenom postupku*, HLJKPP, vol. 20, br. 2, 2013.

<sup>35</sup> Smjernice o pravosuđu prilagođenom djeci Vijeća Europe (Guidelines on child-friendly justice) <https://rm.coe.int/16804b2cf3>

<sup>36</sup> *Smjernice UNICEF-a za stručnjake i donositelje odluka o pravosudnim pitanjima koja uključuju djecu žrtve i svjedoke kaznenih djela* definira *Multidisciplinarni tim za zlostavljanu djecu (MCAT)* kao jedinicu sastavljenu od predstavnika iz zdravstva, socijalnih službi, tijela za izvršenje zakona i pravnih službi okupljenih radi koordinacije pružanja pomoći prilikom rada sa slučajevima zlostavljanja te navodi kako, primjerice, u SAD-u, u državi Massachusetts (Suffolk County, Massachusetts) Program za žrtve i svjedoke Ureda tužitelja ima glavnu ulogu u koordinaciji multidisciplinarnog pristupa sudske vlasti u slučajevima zlostavljanja djece. U sklopu programa ispitivač forenzičar provodi ispitivanje, a ostali članovi tima promatraju kroz dvostrano ogledalo: [//www.unicef.org/croatia/media/651/file/](http://www.unicef.org/croatia/media/651/file/)



## 5.2. Problem netransparentnosti postupanja

Često (pre)dugo trajanje ove vrste postupaka potiče okolnost da je do podataka o trajanju postupaka u pojedinoj fazi teško doći ili oni ne postoje, što utječe na manjak svijesti o problemu i senzibilnosti za njegovo rješavanje. Tako se, prema Izvješću Pravobraniteljice za djecu za 2021., ukazuje na **strukturni problem transparentnosti i razmjene informacija unutar sustava**, koja je jedna od temeljnih odrednica strategije za suzbijanje nasilja nad djecom i obiteljskog nasilja<sup>37</sup>. Navedeno ukazuje na to da ne postoji dovoljna senzibiliziranost i svijest o tom problemu. U situaciji kada, primjerice, **javno tužiteljstvo u jednoj državi članici EU ne dostavlja ključne podatke pravobranitelju za djecu, kao što proizlazi iz gore citiranog izvješća, ili pak bilo koje od državnih tijela ne surađuje s drugim, ne dostavlja ključne informacije**, teško možemo govoriti o sustavu razmjene informacija i uključenosti svih aktera u pravosuđe koje je prilagođeno djeci, pa sustav kao takav ne funkcionira na ispravan način.

## 5.3. Neuvažavanje najboljeg interesa djeteta iz čl. 3. Konvencije o pravima djeteta osiguranjem odgovarajuće pravne pomoći

Predmet *A. i B. protiv Hrvatske* otvorio je vrlo važno pitanje zaštite prava djeteta u slučaju evidentnog sukoba interesa između roditelja koji ga zastupa i samog djeteta, što je osobito izraženo u praksi, pa se i ESLJP našao u nemalim problemima u tom predmetu, s obzirom na to da Poslovnik ESLJP-a nije predvidio takvu situaciju.

Stoga je predmet *A. i B. protiv Hrvatske* otvorio pitanje imenovanja *posebnog skrbnika* u postupcima gdje postoji utvrđen sukob interesa između roditelja i djeteta ili postoji sumnja na sukob.

Primjerice, u tom predmetu, u suglasnom mišljenju sudac *Vojticzek* naveo je kako skrbnika *ad litem* treba imenovati nadležni domaći sud koji je obično bolje upoznat sa situacijom dotičnih osoba i s potencijalnim skrbnicima, da

---

<sup>37</sup> Tako se u Izvješću o radu pravobraniteljice za djecu za 2021., na str. 102, poglavlje 2.7, pasus 6, navodi: „O odustajanju od kaznenog progona u slučajevima kad su djeca žrtve kaznenih djela, duljini postupka te neizricanju mjera zaštite, saznajemo iz prijava. Nažalost, službeni podaci o radu državnog odvjetništva, vezano uz duljinu postupka, vrstu odluke, izrečene mjere za zaštitu žrtve te drugi relevantni podaci koji bi nam omogućili praćenje funkcioniranja sustava vezano uz pravosudnu zaštitu djece, nisu nam dostupni. Na naše traženje ovih važnih statističkih podataka DORH nas upućuje na svoja godišnja izvješća koja te podatke ne sadrže, na što smo već upozorili u više navrata i preporučili da statističko praćenje prilagode potrebi praćenja pojavnosti pravosudne zaštite djece.“

skrbnika ne smije imenovati sam Sud u postupku pred ESLJP-om te da je Poslovnik Suda potrebno izmijeniti u tom smislu.

Suci *Koskelo, Eicke i Ilievski* u svojim izdvojenim mišljenjima zalažu se pak za domaće mehanizme za imenovanje zakonskog skrbnika / odvojenog zastupnika djeteta u postupcima pred ovim Sudom.

Prema tome, s obzirom na to da međunarodni instrumenti u takvim slučajevima jamče djetetu pravo na *posebnog skrbnika*, potrebno je Zakonom regulirati pitanje skrbnika djeteta i u kaznenom postupku, osobito odrediti tijelo koje će ga imenovati i u kojim slučajevima, nalik na institut branitelja po službenoj dužnosti. Stoga sama činjenica da Zakon o kaznenom postupku u čl. 44. st. 4. toč. 2. žrtvi kaznenog djela protiv spolne slobode daje pravo punomoćnika na teret proračunskih sredstava, ali zasad još ne uređuje situaciju u kojoj bi sud trebao po *službenoj dužnosti* u slučaju potrebe imenovati posebnog zastupnika,<sup>38</sup> kao što je to slučaj u parničnom postupku, ukazuje na potrebu reguliranja predmetne materije u tom dijelu radi ostvarenja pravičnog postupka s aspekta nepristranog zastupanja djeteta kao žrtve.

#### **5.4. Nepostojanje multidisciplinarnog pristupa i sustava društvene odgovornosti**

Kriterij temeljitosti istrage i kaznenog progona podrazumijeva obvezu tijela vlasti da uvijek ozbiljno pokušaju utvrditi što se dogodilo, s time da se pri tom ne smiju oslanjati na ishitrene ili neosnovane zaključke kako bi zaključile istrage.

Ovaj zahtjev se u velikoj mjeri odnosi na postupanje tužiteljstva kojemu na raspolaganju stoje mnogi instrumenti da kao gospodar istrage upravlja postupkom u vidu prikupljanja činjenica potrebnih za optuženje, od vještačenja u postupku, ispitivanja i dr.<sup>39</sup>

Međutim, u tom kontekstu međuresorna suradnja je ključna radi upotpunjavanja svih informacija relevantnih za predmet te se otvara pitanje stvarne i kvalitetne praktične koordinacije i suradnje među sustavima, koja je propisana raznim protokolima na relaciji policija-tužiteljstvo-centar za socijalnu skrb-stručne ustanove za zaštitu djece i dr.

---

<sup>38</sup> Po mišljenju autora, to može biti samo specijalizirani odvjetnik ili osoba s visokim stručnim znanjem s područja obiteljskog kaznenog prava i s položenim pravosudnim ispitom poput Pravobranitelja za djecu.

<sup>39</sup> Po mišljenju pravobranitelja za djecu, sustav vještačenja također bi se trebao promijeniti jer dosadašnji pokazuje kako se na vještačenje čeka jako dugo, čime se znatno produlje postupak. Svjedoci smo brojnih problema koji su se pojavili u vezi s radom Poliklinika za zaštitu djece i vještačenja tih klinika.

Situacije u kojima su, poput one u predmetu *M. M. protiv Hrvatske*, domaće vlasti propustile pokrenuti kazneni progon oca žrtve za više djela, koja bi u ukupnosti potpala pod pojam zlostavljanja, dobar su primjer što treba izbjegavati, a usko su vezana uz edukaciju stručnog kadra i savjesnu praktičnu primjenu kompletnog zakonodavnog okvira. Također, primjer iz predmeta *A. i B. protiv Hrvatske*, gdje je utvrđeno da Državni odvjetnik nije razgovarao s djetetom koje je bilo navodna žrtva ili gdje su po ocjeni Suda tijela vlasti bila suočena s tri neuvjerljiva nalaza vještaka, a forenzičko vještačenje prema ocjeni sudaca koji su izdvojila mišljenje nije provedeno iako je trebalo biti, ukazuje na to da je potrebna velika stručna odgovornost svih aktera uključenih u djelotvorno i brzo utvrđivanje bitnih činjenica od samog početka.

Kada se govori o društvenoj odgovornosti, tu su, u prvom redu, javnost i ustanove koje dolaze u kontakt sa žrtvama, koji ponajprije trebaju biti svjesni svoje obveze da obavijeste nadležna tijela na jednostavan način (što im treba biti lako dostupno) kada god postoji sumnja na počinjenje takvog nasilja.

### **5.5. I dalje nedostatna uključenost žrtve i izgradnja pravosuđa prilagođenog djeci**

Što se tiče kriterija uključenosti žrtve, razvidno je da u praksi postoje problemi kao što su neadekvatnost pravnih instrumenta kojima bi se utjecalo na ubrzanje postupka pred sudom, o čemu je već bilo riječi, no postoje ozbiljni prigovori da djeca žrtve ne primaju potrebne i njima razumljive (*child friendly*) informacije, a nerijetko izostaje i odgovarajuća pomoć i podrška djetetu za trajanja postupaka.<sup>40</sup>

Tako, primjerice, Smjernice o pravosuđu prilagođenom djeci Vijeća Europe predviđaju da materijali prilagođeni djeci koji sadrže relevantne pravne informacije trebaju biti dostupni i naširoko distribuirani, a ukazuje se i na potrebu posebnih informacija i usluga za djecu kao što su specijalizirane web stranice. Sljedeći problem koji se može uočiti u praksi jest *višestruko i neodgovarajuće ispitivanje djece* u postupku donošenja odluke, čime se uzrokuje njihova *sekundarna viktimizacija*, što bi po svaku cijenu trebalo izbjeći s obzirom na to da je riječ o osobito ranjivim društvenim skupinama. Stoga treba s rezervom uzeti navode Vlade RH o tome da su na svim sudovima osigurani odgovarajući tehnički, prostorni i kadrovski resursi za ispitivanje djeteta u svim pravosud-

---

<sup>40</sup> Tako se u Izvješću o radu Pravobraniteljice za djecu za 2021. na str. 106., poglavlje 2.7.1., pasus 5, navodi: „Pisani obrasci obavijesti djeci žrtvama kaznenih djela nisu prilagođeni djeci niti su im razumljivi. U njima se citiraju zakonske odredbe o pravima žrtve, ali nema praktičnih informacija koje bi pomogle roditeljima i djeci u boljem snalaženju u postupku koji ih očekuje.“

nim postupcima (konferencijska veza, stručni kadrovi, posebne čekaonice za svjedoke) s obzirom na to da praksa, osobito s aspekta odvjetnika u zastupanju žrtava kod takve vrste kaznenih djela, osporava tu tezu i ukazuje na itekako postojeće probleme u obliku neprovođenja navedenih standarda kako kadrovskih, tako i tehničkih preduvjeta u pravosuđu.

### **5.6. Problem ograničenosti pomoći žrtvama i izigravanje obveze profesionalizacije kadra**

Osobito je zabrinjavajući podatak da je RH jedna od zemalja koje još nisu u potpunosti transponirale odredbe Direktive o minimalnim pravima žrtava iz 2012.<sup>41</sup> u svoj pravni poredak, iako je njome jasno predviđeno da se pomoć i podrška djetetu žrtvi ne smije ograničiti samo na pravosudni sustav, nego treba biti osigurana i kroz sustav socijalne skrbi, obrazovanja, zdravstva i civilnog društva. Nadalje, ista propisuje da osobe koje dolaze u kontakt s djecom žrtvama, neovisno o tome kojem sustavu pripadaju, moraju biti posebno osposobljene za uočavanje potreba djeteta i pružanje podrške od trenutka počinjenja kaznenog ili prekršajnog djela, tijekom trajanja kaznenog ili prekršajnog postupka, kao i nakon njegova okončanja, kako to nalažu i Smjernice o pravosuđu prilagođenom djeci Vijeća Europe. U tom smislu dubiozna je odredba čl. 114. st. 2. Zakona o sudovima za mladež prema kojoj u predmetima kaznenih djela kazneno-pravne zaštite djece postupaju državni odvjetnici za mladež, specijalizirani policijski službenici za mladež i istražitelji za mladež, no iznimno, *postupaju drugi policijski službenici i istražitelji* ako zbog okolnosti slučaja ne mogu postupati policijski službenici i istražitelji specijalizirani za mladež. Takva odredba prema kojoj u navedenim predmetima mogu postupati i drugi, dakle ne posebno obučeni ili specijalizirani istražitelji, tužitelji i sl. u praksi dovodi toga da se zaobilaze odnosne odredbe Direktive o minimalnim pravima žrtve, koje su ustvari ključne za ostvarenja sadržaja minimalnih prava žrtve.

## **6. ZAKLJUČAK**

Sve većom uključenosti Republike Hrvatske u europski pravni sustav zaštite najranjivijih društvenih skupina poput žena i djece, koji se zasniva na jedinstvenom prostoru pravde i sigurnosti, vidljivi i značajni napori u našem

---

<sup>41</sup> Radi se o Direktivi punog naziva Direktiva 2012/29/29 EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. 10. 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP

nacionalnom zakonodavstvu koji su u tom pravcu nesporno učinjeni zasad ipak još nisu dovoljni. Pritom svakako otežavajuću okolnost u pogledu zaštite žrtava predstavlja specifičnost koja obilježava počinjenje ovih kaznenih djela, a to je da se ona uobičajeno događaju u intimnoj sferi i počesto bez prisutnosti svjedoka, a uz veliku stigmatiziranost žrtve. Navedene okolnosti zasigurno otežavaju dosljednu provedbu načela učinkovite istrage u praksi, koja se onda mora očitovati djelotvornim i odgovornim postupanjem svih dionika kaznenog postupka te dovesti do željenog rezultata, a to je sankcioniranje počinitelja svih oblika nasilja i zlostavljanja te smanjenje negativnog trenda porasta takvih kaznenih djela, koji je, nažalost, osobito uočen tijekom pandemije bolesti COVID-19 od 2019. do 2022. godine.

Općenito, valja reći da od brojnih nedostataka koji se zamjećuju, osobito onih koje uočavaju praktičari prilikom zastupanja žrtava ove vrste kaznenih djela, prednjače **sporost i nerazmjerno dugo trajanje ove vrste postupaka**, nedostatak integralnog pristupa, izostanak sustavne i konstantne edukacije svih uključenih osoba, nedostatak više razine senzibiliteta u navedenoj vrsti postupaka te, konačno, izostanak praktične primjene i transponiranja svih međunarodnih mehanizama zaštite koji su dio postojećeg pravnog sustava. Pritom je alarmantni podatak da RH ni danas još nije u potpunosti prenijela odredbe Direktive o minimalnim pravima žrtve iz 2012. u svoj pravni poredak iako je njome jasno predviđeno da se pomoć i podrška djetetu žrtvi ne smije ograničiti samo na pravosudni sustav, nego treba biti osigurana sinkroniziranim djelovanjem svih uključenih institucija, što nedvojbeno ukazuje na strukturni problem na razini društva u cjelini. Pritom je potrebno naglasiti iznimno važnu ulogu centara za socijalnu skrb koji se praktički nalaze na prvoj liniji obrane kad je riječ o obiteljskom nasilju, ali i drugih ustanova poput škola, vrtića, zdravstvenih ustanova kada je u pitanju nasilje odnosno zlostavljanje koje se vrši nad djecom.

Slični problemi strukturnog karaktera, kao i kod provedbe spomenute Direktive, u našem su nacionalnom sustavu uočeni i u provedbi Istanbulske konvencije, kako u pogledu procesuiranja nasilja u obitelji, tako i u pogledu pitanja adekvatnosti zapriječene kazni počiniteljima, nedovoljnog stupnja međuresorne suradnje te potrebe konstantnog podizanja svijesti o tom društvenom problemu.

S obzirom na sve uočene probleme u praksi, valjalo bi *de lege ferenda* u zakonodavnim rješenjima ozbiljno razmotriti potrebu stvarnog, a ne samo načelnog integralnog pristupa problematici. U tu svrhu treba odstupiti od vođenja kaznenih postupaka po prijavama zbog obiteljskog nasilja i seksualnog iskorištavanja djece nepovezano sa sudskim postupcima zbog razvoda braka i skrbištva s obzirom na to da je samo koordiniranim djelovanjem svih uključenih institucija (osobito sudova kojima bi stoga trebalo omogućiti uvid u sve te „povezane sudske postupke“), moguće utvrditi cijelu anamnezu različitih

anomalija koje dovode do nasilja. Time bi se omogućila kvalitetna i brza reakcija nadležnih tijela. Navedena tendencija bila je vidljiva već u nekim ranijim odlukama ESLJP-a, a sve je to potrebno učiniti kako bi se stvorio i održao sveobuhvatan sustav koji će pridonijeti stvaranju okruženja u kojem će biti vidljiva nulta tolerancija kompletnog pravosuđa, pa onda i društva u cjelinu, na pojavu nasilja u bilo kojem njegovom obliku.

#### LITERATURA:

1. Batistić Kos, V., Pozitivne obveze prema Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Narodne novine, Zagreb, 2012.
2. Bačić, S., Standardi učinkovite istrage kaznenog postupka Ustavnog suda Republike Hrvatske, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, vol. 26, br. 2, 2019., str. 335 – 356.
3. Đurđević, Z., Pravo na učinkovitu istragu u kaznenim predmetima: Analiza hrvatske prakse i prava u: Krapac, D. (ur.), Profili hrvatskog kaznenog zakonodavstva, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2014., str. 105 – 149.
4. Novokmet, A.; Sršen, Z., Neučinkoviti kazneni postupak pred sudovima - implementacija presuda Europskog suda za ljudska prava, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, vol. 24, br. 2, 2017., str. 293 – 334.
5. Omejec, J., Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u praksi Europskog suda za ljudska prava Strasbourgški Acquis, Drugo dopunjeno izdanje, Novi informator, Zagreb, 2014.
6. Pajčić, M., Istraga prema Noveli Zakona o kaznenom postupku, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 20, br. 2, 2013., str. 631 – 661.
7. Pleić, M., Zabrana mučenja u praksi Europskog suda za ljudska prava s posebnim osvrtom na presude protiv Republike Hrvatske i praksu Ustavnog suda RH, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, vol. 23, br. 2, 2016., str. 247 – 279.
8. Starmer, K., European Human Rights Law, London, Legal Action Group, 1999.
9. Škorić, M., Obiteljsko nasilje u praksi Europskog suda za ljudska prava s posebnim osvrtom na presude protiv Republike Hrvatske, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, vol. 25, br. 2, 2018., str. 387 – 415.
10. Turković, K.; Viljac Herceg, F., Učinkovita istraga povreda prava zajamčenih Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, vol. 26, br. 2, 2019., str. 265 – 290.

## Summary

---

Marina Burić Ramadanović\*

### EFFECTIVENESS OF INVESTIGATION AND PROSECUTION IN CRIMINAL PROCEEDINGS FOR DOMESTIC VIOLENCE AND SEXUAL ABUSE OF CHILDREN FROM THE ASPECT OF ARTICLES 3 AND 8 OF THE EUROPEAN CONVENTION ON HUMAN RIGHTS AND FUNDAMENTAL FREEDOMS

This paper examines the subject of effective investigation and prosecution in criminal cases of sexual violence against children and domestic violence against women and children from the aspect of Arts 3 and 8 of the Convention. The paper presents and analyses some of the selected decisions in which the European Court of Human Rights discussed the effectiveness of criminal investigation and prosecution in cases of domestic violence and sexual abuse of children and the impact of those court decisions on the Croatian legal system. The special review refers to the recent decision of the Constitutional Court in case number U-III-Bi-5910/2021 which was rendered on 12 April 2021. In that decision, the Constitutional Court concluded that the court proceedings that had lasted more than six and a half years, in which the victims of sexual violence were children, were excessive in duration which was incompatible with the procedural obligations of the State under Article 8 of the Convention and Article 35 of the Constitution of the Republic Croatia. The paper attempts to show that even today, although Croatia has an adequate legal and regulatory framework for the protection of children and women as victims of domestic and sexual violence, there are still numerous problems in the implementation of these instruments in practice.

Keywords: European Court of Human Rights, efficiency of investigation and criminal prosecution, sexual abuse of children, domestic violence

---

\* Marina Burić Ramadanović, mag.iur., attorney at law, Zagreb; odvjeticna.buric@gmail.com; ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4807-188X>.